សាមគ្គីធម៌
សាមគ្គីភេទ
និង
សាមគ្គីភេទកៈ

រៀបរៀងដោយ
សម្ដេចព្រះពោធិវង្ស (ហ.ត. វជិរប្បញ្ញោ)
ពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ដោយ
សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជ គណៈមហានិកាយ
(ជ.ណ. ជោតញ្ញាណោ)

ផ្ទះលេខ១៣៦អឹ០ វិថីខេមរភូមិន្ទ រាជធានីភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥១២ គ.ស. ១៩៦៨

ផ្សាយចេញពី

www.haotrai.com

ចែកជាធម្មទានដោយ

MEKONGNET
CONNECTING YOU ALL

ANANA
Computer
Trusted Service & Quality

អារម្ភបទ

សៀវភៅឈ្មោះ **"សាមគ្គីធម៌ សាមគ្គីភេទ និង សាមគ្គីភេទកៈ"** នេះ ខ្ញុំបានរៀបរៀងឡើងពីក្នុង ព.ស. ២៥០៧ គ.ស. ១៩៦៤ ម៉្លេះ ដោយសម្ដេចព្រះសង្ឃរាជជួនណាត់ទី ១ ទ្រង់បានជួយពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់ផង ៗ សៀវភៅនេះខ្ញុំបានប្រគល់ទៅឲ្យរោងពុម្ព ពុទ្ធិរស្មី លេខ ៦៦ វិថីព្រះបាទសីហនុ ភ្នំពេញ បោះពុម្ពបីពាន់ក្បាល ដើម្បីចែកជាធម្មទានក្នុងឱកាសពិធីបុណ្យអនុ-សំវច្ឆរមហាសន្និបាតទី ២១ នៃមន្ត្រីសង្ឃក្នុង គ.ស. ១៩៦៤ ម្ដង រួចហើយ ៗ ឥឡូវក្នុងឆ្នាំ ១៩៦៨ នេះ លោក ណាង-ហ៊ាប អាង នាយកវិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៃក្រសួងធម្មការ ដែលត្រូវក្រសួងអប់រំជាតិប្រគល់ឲ្យទៅគាល់សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជជាម្ចាស់ រៀបចំធ្វើកម្មវិធីសិក្សាផ្នែកពុទ្ធសាសនាក្នុងមធ្យមសិក្សា ក៏បានយល់ឃើញថា សៀវភៅ **"សាមគ្គីធម៌ សាមគ្គីភេទ និង សាមគ្គីភេទកៈ"** របស់ខ្ញុំ មានអត្ថន័យសមល្មមនឹងបញ្ចូលជាពពួកសៀវភៅនានាផ្នែកធម៌សម្រាប់បង្រៀនសិស្សានុសិស្ស ឲ្យស្គាល់នូវតម្លៃនៃសាមគ្គីនេះ ៗ លោក ណាង-ហ៊ាប អាង ក៏បានមកសុំយកតម្រានេះអំពីខ្ញុំ ដើម្បីផ្សាយឲ្យបានទូលំទូលាយដល់សិក្ខាកាម

កុលបុត្រ កុលធីតា ទាំងឡាយ ៗ អាត្មាមានសេចក្ដីពេញចិត្តចំពោះគំនិតផ្ដួចផ្ដើមរៀបចំកម្មវិធីផ្សព្វពុទ្ធសាសនាដែលក្រសួងអប់រំជាតិបានធ្វើឡើងនេះ ហើយបានសំរេច ប្រកាសសិទ្ធិនៃការផ្សាយសៀវភៅអាត្មានេះទៅ វិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ដែលជាអង្គការរក្សាវប្បធម៌ អារ្យធម៌ជាតិ ដើម្បីទុកជាសម្បត្តិរដ្ឋ ក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយជាប្រយោជន៍ទូទៅ ។

នៅទីអវសាននេះ អាត្មាសូមប្រមូលនូវផលានិសង្ស ដែលកើតឡើងអំពីការផ្សាយក្បួនខ្នាតតម្រាច្បាប់ ខាងពុទ្ធសាសនានេះ ដើម្បីប្រសិទ្ធិថ្វាយ **សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រិយានី** ជាអម្ចាស់ជីវិត **សម្ដេចព្រះប្រមុខរដ្ឋ** ព្រះបិតាជាតិ សូមព្រះអង្គបានប្រកបដោយព្រះជន្មាយុយឺនយូរ និង សុខសួស្ដី ក្នុងព្រះរាជសម្បត្តិគង់អង្វែងទៅ ហើយសូមពុទ្ធបរិស័ទ ក្នុងកម្ពុជរដ្ឋបានជួបប្រទះតែនូវសាមគ្គីភាពរុងរឿងមូលត្រកូលគ្នា ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ចំរើនក្រោមម្លប់ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាអង្វែងតទៅ ។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ឧសភា ២៥១២/១៩៦៨

សម្ដេចព្រះពោធិវង្ស

ហ.ត. ជិរប្បញ្ញោ

សាមគ្គីធម៌

នមោ រតនត្តយស្ស

សូមនមស្ការដោយគោរព ចំពោះព្រះរតនត្រ័យ គឺព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ ។

លំដាប់អំពីនេះ ខ្ញុំករុណា អាត្មា សូមសំដែងអំពីសាមគ្គីធម៌ ជូនអស់លោក-អ្នកទាំងឡាយ ជាសេចក្ដីសង្ខេប ឲ្យសមដល់កាលវេលា ។ មុនដំបូង សូមលើកយកពាក្យថា "សាមគ្គី" មកចែកចេញជា ៥ យ៉ាងគឺ :

១– សាមគ្គី ការព្រមព្រៀងគ្នា;

២– សាមគ្គីធម៌ ច្បាប់សម្រាប់ប្រតិបត្តិ ឲ្យបានការព្រមព្រៀងគ្នា;

៣– សាមគ្គីភាព បែបបទ ឬរបៀបការព្រមព្រៀងគ្នា;

៤– សាមគ្គីរស រសជាតិរបស់ការព្រមព្រៀងគ្នា;

៥– សាយគ្គីរសានិសង្ស អានិសង្សនៃសាមគ្គីរស គឺផលដែលកើតអំពីការព្រមព្រៀងគ្នា, ជារសឆ្ងាញ់ក្រៃលែង ។

ទាំង ៤ នេះ មានសាមគ្គីជាមូលដ្ឋាន; គួរជ្រាបថា សាមគ្គី គឺការព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវមានសាមគ្គីធម៌ គឺច្បាប់សម្រាប់ប្រតិបត្តិ ឲ្យកើតបានសាមគ្គីភាព គឺបែបបទ ឬរបៀបនៃការព្រមព្រៀងគ្នា, សាមគ្គីភាពបង្កើតឲ្យមានសាមគ្គីរស គឺរសជាតិនៃការព្រមព្រៀងគ្នា ដែលនាំឲ្យពេញចិត្តស្រឡាញ់រាប់អានគ្នា, សាមគ្គីរសនេះ បង្កើតទៅជាសាមគ្គីសានិសង្ស ដែលជាផលសម្រេចតាមគោលបំណង ។ ព្រោះហេតុនោះសាធុជនគួរជ្រាបលក្ខណៈធម៌ទាំង ៤ នេះឲ្យជាក់ច្បាស់ គឺគួរជ្រាបថា សាមគ្គីសានិសង្សកើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសាមគ្គីរស ។ កើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសាមគ្គីភាព ។ កើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសាមគ្គីធម៌ ដែលជាច្បាប់ប្រាប់របៀបបែបបទ នៃសាមគ្គី ។ នេះ ជាមូលដ្ឋានដើម ។

ឥឡូវនេះ ខ្ញុំករុណា អាត្មា នឹងសំដែងអំពីសាមគ្គីធម៌តទៅ, សូមនាំយកពុទ្ធភាសិតមកតម្កល់ទុកជាគោលថា :

សុខា សង្ឃស្ស សាមគ្គី

សមគ្គានំ តបោ សុខោ

"ការព្រមព្រៀងគ្នា នៃពួកក្រុម នាំឲ្យមានសុខស្រួល, សេចក្ដីព្យាយាម របស់អ្នកដែលមានការព្រមព្រៀងគ្នា នាំឲ្យបានសុខស្រួល", នេះ ជាឱវាទនៃព្រះសក្យមុនីគោតមបរមគ្រូរបស់យើង ។

អធិប្បាយសង្ខេប

មនុស្សដែលមានចំនួនតាំងពីបួនប្រាំនាក់ឡើងទៅ រហូតរាប់រយរាប់ពាន់នាក់ ហៅថាពួកឬក្រុម ។ នេះ បើហៅតាមភាសាបាលីថា "សង្ឃ" ទោះបព្វជិតក្ដី គ្រហស្ថក្ដី ដែលមានចំនួនច្រើនហៅថា "សង្ឃ" ប្រែថា ពួក ឬក្រុម[1] ។ ក្នុងពួកក្រុមនីមួយៗ បើមានសាមគ្គី គឺការព្រមព្រៀងគ្នា ទើបបានសេចក្ដីសុខ ។ ឯសេចក្ដីសុខនោះ គឺស្រួល ឥតលំបាកចិត្ត ឥតទាស់ទែងគ្នា ឥតមានហេតុដែលនាំឲ្យស្អុះស្អាប់ក្នុងចិត្ត ។

ពួកក្រុមដែលមានការព្រមព្រៀងគ្នា ត្រូវការព្យាយាមបំពេញករណីយកិច្ចណាមួយ, សេចក្ដីព្យាយាមនោះ នឹងនាំឲ្យបានសុខ

១– សង្ឃៈ ស័ព្ទនេះ ប្រែថា ពួក,ក្រុម,ហ្វូង,បន ដូចជាភិក្ខុសង្ឃ ពួកភិក្ខុឬក្រុមភិក្ខុ; មិគសង្ឃ ពួកម្រឹគ ឬ ហ្វូងម្រឹគ; សកុណសង្ឃ ហ្វូងសត្វស្លាបជាដើម ។

ស្រួលទៀត គឺថាមិនបានសម្រេចតាមបំណង ឥតមានឧបសគ្គណា មួយមកស្កាត់ដំណើរបានឡើយ ព្រោះសាមគ្គីជាគ្រឿងឧបករណ៍ មួយដ៏ធំក្រៃលែង និងជាកម្លាំងមួយដ៏ខ្លាំងក្លាបំផុត ឬជាអាវុធមួយ ដ៏សក្តិសិទ្ធិបំផុត ។

សេចក្តីដែលពោលខាងលើនេះ ឃើញថា ការព្រមព្រៀង គ្នាជាបំណុចសំខាន់ក្នុងពួកក្រុមនីមួយ ៗ, ចុះការព្រមព្រៀងគ្នានោះ តើដូចម្តេច ? ការព្រមព្រៀងគ្នានោះ មាន៣ យ៉ាងគឺ :

១– ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយកាយ ហៅថា "កាយសាមគ្គី",

២– ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយវាចា ហៅថា "វចីសាមគ្គី",

៣– ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយចិត្ត ហៅថា "មនោសាមគ្គី ឬ ចិត្តសាមគ្គី" ។

ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយកាយ បានសេចក្តីថា ក្នុងពួកឬក្រុម នីមួយ ៗ ដែលជាសង្គមតូច ឬ ធំ កាលបើមានកិច្ចការអ្វីនីមួយ ដែលត្រូវធ្វើរួមគ្នា, ឥតមានអ្នកណាមួយហ៊ានសម្ងំលាក់ខ្លួនឡើយ គឺទៅប្រជុំរួមជាមួយគ្នា ជួយបំពេញកិច្ចការនោះ តាមកាលវេលា

ដែលបានកំណត់ទុក ទៀតសោតតែមានធុរៈផ្ទាល់ខ្លួន ជាធុរៈចាំបាច់ ហើយបានឲ្យដំណឹងជាមុន ។

ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយវាចា បានសេចក្ដីថា ក្នុងឱកាស ដែលពួកក្រុមមានការប្រជុំ បញ្ចេញយោបល់រៀងខ្លួន ចំពោះកិច្ចការណាមួយដែលត្រូវបង្កើត ត្រូវធ្វើ, ប្រជុំជនក្នុងពួកក្រុមនោះ ចេះស្ដាប់គ្នាទៅវិញទៅមក បើឃើញថាអ្នកណាមានវាចាសមតាម ហេតុផលហើយ ក៏អនុលោមតាមភ្លាម មិនមានគំនិតគិតប្រឆាំង ហើយចេះតែស្រែកតក់ដោយមិនសមតាមហេតុផលឡើយ ។ បើ អ្នកណាម្នាក់ ស្ដាប់ទីប្រជុំដែលថ្លែងសេចក្ដីនោះ មិនពេញចិត្តខ្លួន ក៏ស្នើឱកាសថ្លែងឲ្យទីប្រជុំស្ដាប់ នូវយោបល់របស់ខ្លួន ទោះបីគេ ទទួលយក ឬមិនទទួលយក ក៏មិនអាក់អន់ស្រពន់ចិត្ត ។ មនុស្ស ភាគតិចក្នុងទីប្រជុំ ត្រូវអនុលោមស្របតាមមនុស្សភាគច្រើន ជា ដរាប ។

ការព្រមព្រៀងគ្នាដោយចិត្ត បានសេចក្ដីថា មានចិត្តស្មើគ្នា មានអធ្យាស្រ័យត្រូវគ្នា មិនធ្វើចិត្តឲ្យបែកកន្លែកចេញពីគ្នា មិនតាំងចិត្តដណ្ដើមប្រជែងយកឈ្នះគ្នា គឺធ្វើចិត្តឲ្យស្របរួមជាមួយគ្នា ។

ការធ្វើចិត្តឲ្យមួយ ជាការកម្រណាស់ ព្រោះតាមគម្ពីរក្នុងព្រះពុទ្ធ-សាសនាថា មនុស្សក្នុងលោកសន្និវាសនេះ នានត្តកាយា នានត្តសញ្ញី គឺមានកាយក៏ផ្សេងគ្នា ចិត្តក៏ផ្សេងគ្នាដែរ, តាំងកាយតាំងចិត្តមិនដូចគ្នាទេ ។ នេះ ជាសេចក្ដីពិតមែន ព្រោះរូបកាយនៃមនុស្សរាប់សែនរាប់លាននាក់ សុទ្ធតែផ្សេងពីគ្នា បើមិនផ្សេងច្រើនក៏គង់បន្តិចបន្តួច សូម្បីកូនភ្លោះក៏គង់ផ្សេងគ្នាខ្លះដែរ ល្មមឲ្យបំណាំបានឥតមានច្រឡំគ្នាឡើយ ។ រូបកាយផ្សេងពីគ្នាយ៉ាងណា ចិត្តក៏ផ្សេងគ្នាយ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកមានគំនិតប្រាជ្ញាដែលប្រាថ្នាចង់បានសេចក្ដីសុខរាល់ខ្លួននិងអ្នកដទៃ ក្នុងពួកក្រុមឬសង្គមនីមួយ ៗ នោះ គេតែងប្រដៅចិត្តពត់ចិត្តទប់ចិត្តរក្សាចិត្ត សម្របសម្រួលចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យស្របរួមជាមួយគ្នា មិនដណ្ដើមប្រជែងយកឈ្នះគ្នា បោះបង់អស្មិមានះចេញ ដើម្បីយកឱកាសឲ្យមានសាមគ្គី គឺការព្រមព្រៀងគ្នាតាមផ្លូវចិត្តកើតឡើង ក្នុងពួកក្រុមរបស់ខ្លួន វៀរលែងតែមនុស្សខ្លះក្នុងពួកក្រុមជាមួយ ដែលជាមនុស្សទុជ៌ន មានគំនិតអាក្រក់ មានសេចក្ដីយល់ខុសយ៉ាងច្បាស់លាស់, មនុស្សបែបនេះ ។ មិនត្រូវសម្រួលចិត្តអនុលោមបានឡើយ ត្រូវតែរួមគ្នា

បដិសេធមនុស្សដែលមានគំនិតអាក្រក់នោះចេញ កុំឲ្យនៅរួមក្នុងពួក ឬ សង្គមជាមួយឡើយ ។

ពួកក្រុម ឬ សង្គមណាមួយ ដែលមានការព្រមព្រៀងគ្នាហើយ កាលបើត្រូវការនឹងបំពេញមុខការណាមួយ ដែលមានប្រយោជន៍ជាសាធារណៈ សូម្បីការនោះធំហើយកម្រផងយ៉ាងណាក្តី, បើពួកក្រុម ឬ សង្គមនោះមិនបោះបង់សេចក្តីព្យាយាមចោលទេ កិច្ចការទាំងនោះ គង់នឹងបានសម្រេចតាមបំណង ដោយអាស្រ័យសាមគ្គីយ៉ាងមាំមួន ។

ម្យ៉ាងទៀត, សាមគ្គីនេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ត្រាស់សរសើរថា ជាធម៌នាំឲ្យកើតសេចក្តីចម្រើន មិនមែននាំឲ្យកើតសេចក្តីវិនាសឡើយ ដូចពុទ្ធភាសិតក្នុងអបរិហានិយធម្មសូត្រ មានដូច្នេះជាដើមថា ៖

យាវកីវញ្ច ភិក្ខវេ ភិក្ខូ សមគ្គា
សន្និបតិស្សន្តិ សមគ្គា វុដ្ឋហិស្សន្តិ
សមគ្គា សង្ឃករណីយានិ ករិស្សន្តិ
វុឌ្ឍិយេវ ភិក្ខវេ ភិក្ខូនំ បាដិកង្ខា

ទោ បរិហានិ "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ, ពួកភិក្ខុ (ដែលមានចំនួនច្រើនរូប) ដែលត្រូវប្រជុំ ក៏ព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ, ពេលដែលក្រោកចាកទីប្រជុំ ក៏ព្រមព្រៀងគ្នាក្រោក, ពេលដែលត្រូវធ្វើកិច្ចការរបស់សង្ឃ ក៏ព្រមគ្នាធ្វើកិច្ចការរបស់សង្ឃ, (កាលបើមានការព្រមព្រៀងគ្នាដូច្នេះ) អស់កាលត្រឹមណា, សេចក្តីចម្រើននឹងកើតមានប្រាកដដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនមែននាំឲ្យកើតសេចក្តីវិនាសឡើយ អស់កាលត្រឹមនោះ" ។

ពុទ្ធភាសិតមានប៉ុណ្ណេះជាដើម ជាព្រះបរមពុទ្ធោវាទដ៏ឧត្តមសម្រាប់ពួកបព្វជិតនិងគ្រហស្ថជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលមានបំណងចង់បានសេចក្តីចម្រើន, ចង់ចៀសវាងឲ្យផុតពីសេចក្តីវិនាស, គួរពិចារណាឲ្យយល់សេចក្តីក្នុងពុទ្ធភាសិតនេះ ឲ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយគួរប្រតិបត្តិធ្វើតាម ។

សេចក្តីអធិប្បាយ

ពុទ្ធភាសិតខាងលើនេះ មានចំណុចដ៏សំខាន់ ៣ យ៉ាងគឺៈ

១– ព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ,

២– ព្រមព្រៀងគ្នាក្រោកចាកទីប្រជុំ,

៣– ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចការ ។

ត្រង់បទថាព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ បានសេចក្តីថា អ្នកដែលត្រូវមកកាន់ទីប្រជុំនោះ បានមកដល់ព្រមព្រៀងគ្នា តាមពេលកំណត់ គឺថា ការប្រជុំម្តង ៗ សុទ្ធតែបានកំណត់ពេលទុកជាមុន ដូចបានកំណត់ថានៅថ្ងៃទី ១២ ខែឧសភា ព.ស. ២៥០០ វេលាម៉ោង ៧ ព្រឹក ត្រូវប្រជុំគ្នានៅទីព្រះសក្យមុនីចេតិយ ក្រុងភ្នំពេញ ។ អ្នកដែលត្រូវមកប្រជុំបានមកដល់មុនម៉ោង ៧ បន្តិច ឬក៏ត្រឹមម៉ោង ៧ គត់, បានជួបជុំព្រមគ្នា យ៉ាងនេះ ហៅថាព្រមព្រៀងគ្នាប្រជុំ ។ ការប្រជុំបែបនេះ ចាត់ថាជាការប្រជុំត្រឹមត្រូវ មានរបៀបរៀបរយ មិនរយីករយាក ។ ប្រសិនបើអ្នកដែលត្រូវមកប្រជុំនោះ បណ្តែតបណ្តោយទម្រន់ដំអក់ ដោយការធ្វេសប្រហែស មកក្រោយពេលកំណត់ឆ្ងាយពេក ឬមិនទាំងមកផង ដោយឥតឲ្យដំណឹងមុន, បើមកខុសពេលតែម្នាក់ ក៏មិនជាអ្វីប៉ុន្មាន ប្រសិនបើមកខុសពេលច្រើនគ្នា ឬមិនមកច្រើនគ្នា ទីប្រជុំនោះអាចចាត់ទុកថាជាទីប្រជុំមិនព្រមព្រៀងគ្នា ក្លាយទៅជារយីករយាកទ្វិធា ។ ការប្រជុំបែបនេះនឹងមិនឋិតថេរយូរទៅមុខបានឡើយ នឹងត្រូវវិនាសបាត់ ក្នុងអនាគត

ដ៏ទី ដោយហេតុថា ការប្រជុំខ្វះខាតសាមគ្គីធម៌ គឺច្បាប់ ឬ កម្រិត ព្រមព្រៀងគ្នា ។ ប្រសិនបើការប្រជុំនោះ មិនវិនាសបាត់ទៅទេ ដោយអ្នកចាត់ការមានព្យាយាម បេះតែបន្តកិច្ចប្រជុំនោះទៅទៀត ប៉ុន្តែអ្នកដែលត្រូវមកប្រជុំ នៅតែមិនអាចធ្វើការប្រជុំនោះ ឲ្យព្រមព្រៀង ឲ្យត្រឹមត្រូវតាមពេលវេលាបានទេ ទីប្រជុំនោះចាត់ថាជាទីប្រជុំយើករយាកខ្ជិលខ្ជា ឥតតម្លៃថ្លៃថ្នូរ ជាទីប្រជុំធូរថយសាបរលាប មិនអាចឲ្យចម្រើនផលសមតាមប្រាថ្នាបានឡើយ ដូចពុទ្ធភាសិតថា

យំ កិញ្ចិ សិថិលំ កម្មំ ន តំ ហោតិ មហប្ផលំ

“ អំពើណាមួយ ដ៏ធូរថយ អំពើនោះ មិនអាចឲ្យសម្រេចផលដ៏ធំបានឡើយ ”, ដូច្នេះ ពួកបព្វជិតក្តី ពួកពុទ្ធបរិស័ទជាគ្រហស្ថក្តី ដែលមានអង្គការតម្រូវឲ្យមានការប្រជុំនោះ គួរខំប្រឹងចាត់ការប្រជុំ ឲ្យបានព្រមព្រៀងគ្នា ទើបជាហេតុ ទីងនាំឲ្យសម្រេចផលសមតាមបំណងបាន ។

គ្រង់បទថាព្រមព្រៀងគ្នាក្រោកចាកទីប្រជុំនោះ បានសេចក្តីថា អ្នកដែលមកប្រជុំតាំងប៉ុន្មាន បាននៅក្នុងទីប្រជុំរហូតដល់ផុតកិច្ចប្រជុំ ឬផុតកាលកំណត់ ទើបក្រោកចាកទីប្រជុំព្រមគ្នា ក្នុង

ឱកាសដែលអធិបតីនៃការប្រជុំ បានឲ្យដំណឹងថា អស់កិច្ចប្រជុំហើយ ៗ ប្រសិនបើការប្រជុំនោះមិនទាន់ចប់នៅឡើយទេ ប៉ុន្តែអ្នកដែលប្រជុំនោះ ខ្លះមានកិច្ចធុរៈមិនអាចគង់ត្រាំនៅបានរហូតដល់ទីបំផុត គួរជម្រាបអធិបតីឲ្យបានជ្រាបមុនហើយសឹមចេញទៅ ។ ក្នុងព្រះវិន័យ មានពុទ្ធប្បញ្ញត្តិហាមថា ៖

យោ បន ភិក្ខុ សង្ឃេ វិនិច្ឆយកថាយ វត្តមានាយ ឆន្ទំ អទត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កមេយ្យ បាចិត្តិយំ “ភិក្ខុណាមួយ, បើជំនុំសង្ឃកំពុងវិនិច្ឆ័យសេចក្តី (អ្វីមួយ), ឥតបានឲ្យឆន្ទៈសោះ ហើយក្រោកចេញ (ពីទីប្រជុំនោះ) ទៅ, ត្រូវអាបត្តិបាចិត្តិយៈ”, ដូច្នេះ ការក្រោកចាកទីប្រជុំនោះ បើបានឲ្យដំណឹងមុន ក៏នៅក្នុងឋានៈព្រមព្រៀងគ្នាដដែល ។

ដែលហៅថាក្រោកចាកទីប្រជុំមិនព្រមព្រៀងគ្នានោះ គឺថា កំពុងតែប្រជុំ អ្នកខ្លះក្រោកចេញទៅឯណេះ ខ្លះទៅឯណោះ ឥតប្រាប់ដំណឹងអ្វីសោះ ធ្វើឲ្យទីប្រជុំនោះរយីករយាក ឥតមានរបៀបរៀបរយ ។ ការក្រោកចាកទីប្រជុំ មិនព្រមព្រៀងគ្នាយ៉ាងនេះ ជាហេតុនាំឲ្យការប្រជុំនោះឥតតម្លៃ ថែមទាំងមិនឲ្យមានដំណើរបើក

នៅបានអន្ទឹងផងទៀត ដោយហេតុអ្នកមកប្រជុំនោះ មានចិត្តកើតខ្លាយបន្តិចម្តង ៗ មិនយូរប៉ុន្មាន ការប្រជុំនោះក៏នឹងវិនាសបាត់ទៅ ។

ដូច្នេះ គួរពួកបញ្ញវន្ត ពួកពុទ្ធបរិស័ទជាគ្រហស្ថ ដែលមានអធិការណាមួយតម្រូវឲ្យមានការប្រជុំ គប្បីចាត់របៀបការប្រជុំនោះឲ្យរៀបរយ ឲ្យបានរួបរួមព្រមព្រៀងគ្នា រហូតដល់ចប់កិច្ចប្រជុំសឹមក្រោកដោយព្រមព្រៀងគ្នាតែម្តង ដូច្នេះ ជាកិច្ចប្រសើរល្អណាស់ ព្រោះនាំឲ្យការប្រជុំនោះមានតម្លៃល្អផង នាំឲ្យការប្រជុំនោះមានអាយុយឺនយូរផង ។

កិច្ចពិសេស

ក្នុងឱកាសដែលកំពុងប្រជុំ អ្នកដែលមកកាន់ទីប្រជុំនោះ តើត្រូវធ្វើដូចម្តេច ? កិច្ចនេះមិនមានក្នុងពុទ្ធភាសិត ដែលបាននាំយកមកថ្លែងទុកជាបឋមមាតិកាខាងដើមនោះទេ ខ្ញុំសូមថ្លែងសេចក្តីបន្តិចតាមយោបល់ដែលយល់ឃើញ ដោយធ្លាប់បានសង្កេត បានគិតទុកជាយូរមកហើយ ឃើញថាអ្នកដែលចូលមកកាន់ទីប្រជុំ គួរប្រតិបត្តិដូចតទៅនេះ៖

១– ការប្រជុំគ្នាស្ដាប់ធម៌ទេសនា, ស្ដាប់សន្និសីទ ឬស្ដាប់បាឋកថានោះ អ្នកមកប្រជុំត្រូវធ្វើឲ្យមានការស្ងប់ស្ងៀម ហើយប្រុងប្រយ័ត្នតាំងស្ដាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់ ។

២– ការប្រជុំដើម្បីពិនិត្យរឿងរ៉ាវផ្សេងៗ, ប្រជុំគិតបង្កើតការអ្វីមួយ, ប្រជុំគ្នាបញ្ចេញយោបល់រកគ្នា, ប្រជុំគ្នារិះរកគោលការណ៍ដើម្បីនឹងដោះបញ្ហាផ្សេងៗ ។ល។ ការប្រជុំមានប៉ុណ្ណេះជាដើម ពួកអ្នកដែលចូលមកប្រជុំ ត្រូវប្រតិបត្តិដូច្នេះ៖

ក) កុំនិយាយភាសាដទៃ ដែលអ្នកប្រជុំឯទៀតគ្នាស្ដាប់មិនបានទាំងអស់គ្នា ដើម្បីកុំឲ្យអ្នកស្ដាប់មិនបាននោះ មានសេចក្ដីរង្កៀសចិត្ត វៀរលែងតែក្នុងទីប្រជុំនោះ មានជនបរទេសដែលត្រូវប្រាស្រ័យជាមួយ ទោះបីដូច្នេះ ក៏គង់តែឲ្យមានអ្នកបកប្រែឲ្យស្ដាប់បានទាំងអស់គ្នាដែរ ឬពុំនោះ អ្នកដែលចូលមកកាន់ទីប្រជុំអាចស្ដាប់ភាសាដទៃនោះបានទាំងអស់គ្នា ។

ខ) កុំនិយាយខ្សិបខ្សៀវតែ ២ នាក់ ៣ នាក់ក្នុងទីប្រជុំ ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យអ្នកដទៃមានសេចក្ដីរង្កៀសជិតចិត្ត ។

គ) ក្នុងឱកាសដែលអធិបតីទីប្រជុំ ផ្ដើមរឿងអ្វីឡើង, អ្នក

ប្រជុំត្រូវប្រុងស្តាប់ ហើយជួយត្រិះរិះដោយគំនិតប្រាជ្ញា ឲ្យឃើញហេតុនិងផលនៃរឿងនោះ ហើយជួយគិតរកផ្លូវ ឲ្យដំណើររឿងនោះ ៗ បានប្រព្រឹត្តទៅដោយស្រួល ។

ឃ) ក្នុងពេលកំពុងជំនុំពិភាក្សាពីរឿងអ្វីមួយ ៗ, អ្នកប្រជុំត្រូវបើកឱកាសឲ្យម្នាក់ ៗ និយាយតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន, មិនត្រូវដណ្តើមគ្នានិយាយ ឬ និយាយព្រមគ្នាពីរបីនាក់ឡើយ ត្រូវតែចាំស្តាប់គ្នាម្នាក់ម្តង ប៉ុន្តែ អ្នកដែលបានឱកាសនិយាយនោះសោត ក៏មិនត្រូវនិយាយច្រើនពេកតែម្នាក់ឯងដែរ ត្រូវទុកពេលឲ្យអ្នកឯទៀតនិយាយផង វៀរលែងតែអ្នកប្រជុំគេសុំឲ្យនិយាយតទៅទៀត ។

ង) ក្នុងពេលកំពុងប្រជុំពិភាក្សាគ្នានោះ អ្នកប្រជុំត្រូវបោះបង់ឡើងទោសចិត្តចេញ ហើយត្រូវតាំងចិត្តឲ្យល្អបរិសុទ្ធចំពោះកិច្ចការទាំងឡាយ ។

សេចក្តីប្រតិបត្តិទាំង ៥ ខាងលើនេះ នឹងនាំឲ្យការប្រជុំមិនខាតពេលវេលាផង មិនឲ្យរវៀសដិតចិត្តរវាងគ្នានិងគ្នាផង ឲ្យបានសម្រេចកិច្ចការដែលត្រូវពិគ្រោះប្រឹក្សាគ្នានោះផង ។

ត្រង់បទថា ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើកិច្ចការរបស់សង្ឃនោះ បាន សេចក្ដីថា កិច្ចការរបស់សង្ឃត្រូវតែសង្ឃធ្វើដោយព្រមព្រៀងគ្នា ។ ពាក្យថាសង្ឃក្នុងទីនេះ ចំពោះយកគណៈសង្ឃជាបព្វជិត ជាអ្នក បួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា គឺបព្វជិតតាំងពី ៤ រូបឡើងទៅ ហៅថា សង្ឃ ។ កិច្ចការរបស់សង្ឃមានច្រើនយ៉ាង មានឧបោសថកម្មនិង បវារណាកម្មជាដើម សុទ្ធតែជាកិច្ចដែលភិក្ខុសង្ឃត្រូវធ្វើដោយព្រម ព្រៀងគ្នា ។ ក្នុងវិនយបិដក មានពុទ្ធប្បញ្ញត្តិថា ភិក្ខុរូបណាមិន អើពើនឹងកិច្ចការរបស់សង្ឃ ភិក្ខុរូបនោះ ត្រូវទុកជាបត្តិ ។

ខំករុណា អាត្មាយល់ឃើញថា ព្រះពុទ្ធភាសិតក្នុងទីនេះពិត ជាចំពោះលើគណៈសង្ឃខាងព្រះពុទ្ធសាសនាក៏មែនហើយ ប៉ុន្តែ តាមពុទ្ធភាសិតនេះ បើពុទ្ធបរិស័ទជាគ្រហស្ថយកមកប្រតិបត្តិតាម ផង ក៏ជាកិច្ចប្រសើរណាស់ ព្រោះពាក្យថា "សង្ឃ" មួយម៉ាត់ នេះ បានអធិប្បាយខាងដើមរួចមកហើយ; គឺពាក្យថាសង្ឃៈនេះ ប្រែថា ពួកឬក្រុម, មនុស្សដែលមានគ្នាច្រើន តាំងពី ៤ នាក់ឡើង ទៅហៅថាពួកឬក្រុម, បើភាសាបាលីថា សង្ឃៈ, កិច្ចការដែល មនុស្សមានគ្នាច្រើនត្រូវធ្វើ ហៅថា សង្ឃករណីយកិច្ចក៏បាន ដូច

ជាកិច្ចដែលភិក្ខុសង្ឃត្រូវធ្វើនោះដែរ ។ ដូចជាសមាគមមួយ ៗ ដែលមានសមាជិក-សមាជិកា រួបរួមគ្នាបង្កើតឡើង ហើយបាន ជ្រើសរើសពួកសមាជិកសមាជិកា តាំងឲ្យជាក្រុមអភិបាលរបស់ សមាគម, ក្រុមអភិបាលនោះ មានគ្នាចំនួន ១២ នាក់ ឬ ១៥ នាក់ ជាអ្នកមានភារៈខាងចាត់ចែងកិច្ចការរបស់សមាគម ឲ្យមានដំណើរ ប្រព្រឹត្តទៅកាន់សេចក្តីចម្រើន ។ ប្រសិនបើក្រុមអភិបាលនោះធ្វើ ការដោយមិនព្រមព្រៀងគ្នា សមាគមនោះ ក៏នឹងមិនមានដំណើរ ប្រព្រឹត្តទៅស្រួលបានឡើយ លុះតែក្រុមអភិបាលបានព្រមព្រៀង គ្នាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្នាធ្វើការ ទើបកិច្ចការរបស់សមាគមនោះ ៗ នឹងអាចប្រព្រឹត្តទៅកាន់សេចក្តីចម្រើនបាន ។

សេចក្តីដែលសំដែងមកតាំងប៉ុន្មានខាងលើនេះ គឺសំដែងអំពី សាមគ្គី ការព្រមព្រៀងគ្នា របស់ពួកក្រុមនីមួយ ៗ តាំងខាងផ្នែក បព្វជិត តាំងខាងផ្នែកគ្រហស្ថជាពុទ្ធបរិស័ទ ។ ចំណែកខាងកិច្ច ការដែលត្រូវធ្វើដោយព្រមព្រៀងគ្នានោះ ចំពោះតែកិច្ចការដែលត្រូវ ល្អប្រពៃ ជាការបុណ្យកុសល ឬជាកិច្ចការដែលមានប្រយោជន៍ ដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា, ដល់ប្រទេសជាតិឬដល់ខ្លួន ៗ កិច្ចការតាំង

នោះ ទើបសម្រេចបានដោយស្រួល ហើយទើបបញ្ចេញផលផ្ដល់សេចក្ដីសុខ-ចម្រើនដល់អ្នកធ្វើ ។ ចុះប្រសិនបើកិច្ចការដែលធ្វើដោយព្រមព្រៀងគ្នានោះ ជាអំពើបាបអកុសល ជាអំពើនាំឲ្យខូចដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា, ដល់ប្រទេសជាតិ, ដល់ពួកក្រុម ឬដល់ខ្លួន តើកិច្ចការនោះសម្រេចឬមិនសម្រេច ក៏គង់ទើបសម្រេចបានខ្លះ ដោយការព្រមព្រៀងគ្នា ប៉ុន្តែកិច្ចការទាំងនោះ បើសម្រេចបានប៉ុន្មាន សុទ្ធតែនាំឲ្យបានទុក្ខព្រួយដល់ខ្លួន, ដល់ពួកក្រុមរបស់ខ្លួនមិនខាន ព្រោះអំពើអាក្រក់ អំពើខុសទាំងនោះ ច្បាប់ខាងព្រះពុទ្ធសាសនា និងច្បាប់សម្រាប់ប្រទេស តែងហាមប្រាមមិនឲ្យធ្វើដោយដាច់ខាត មិនដែលអនុញ្ញាតបើកឲ្យធ្វើឡើយ ។

សេចក្ដីថ្លែងអំពីសាមគ្គី ដោយនាំយកពុទ្ធភាសិត មកតម្កល់ជាគោល ព្រមទាំងសេចក្ដីអធិប្បាយ តាមយោបល់ដែលយល់ឃើញខ្លះជាសេចក្ដីសង្ខេប សូមសន្មតថាចប់ត្រឹមប៉ុណ្ណេះ ។

*

* *

លំដាប់តទៅនេះ ទើបថ្លែងអំពីសាមគ្គីភេទ គឺការបែកនៃសាមគ្គី ដូចមានសេចក្ដីតទៅនេះ :

សាមគ្គីភេទ

ការបែកធ្លាយនៃសាមគ្គីធម៌ របស់ពួកជនក្នុងសង្គមមួយ ១ រវាងគ្នានិងគ្នា ហៅថា "សាមគ្គីភេទ" ។

មនុស្សអ្នកបំបែកសាមគ្គី ឬ ទម្លុះទម្លាយនូវសាមគ្គីរបស់ពួកជនក្នុងសង្គមមួយៗ ឲ្យបែកបាក់គ្នា ហៅថា "សាមគ្គីភេទកៈ" ។

ឥឡូវនេះ នឹងពោលអំពីពាក្យថា "សង្គម" ជាមុន រួចនឹងពោលអំពីការបែកសាមគ្គី និងផលអាក្រក់ ដែលកើតអំពីការបែកសាមគ្គីតទៅទៀត ។

ជនទាំងឡាយគ្រប់ប្រភេទ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងនេះ ដែលរួបរួមគ្នាជាពួកជាក្រុម ហៅថា "សង្គម" ។ នោះមានច្រើនប្រភេទទៅទៀត ជាសង្គមតូច សង្គមកណ្ដាល និងសង្គមធំ តាមចំនួនមនុស្សតិចច្រើន ក្នុងសង្គមមួយ ១ ។ គ្រួសារមួយ ១ ដែលមានស្វាមី ភរិយា និងកូនប្រុស-ស្រី នៅរួមជាមួយគ្នា ហៅថាសង្គមតូច ។ សង្គមតូច ១ នៅផ្ដុំគ្នាច្រើនក្នុងទីណា ទីនោះហៅថាភូមិ ចាត់ជាសង្គម ១ ។ ភូមិច្រើនផ្ដុំគ្នាឡើង ហៅថា ឃុំ ចាត់ជាសង្គម ១ ។ ឃុំច្រើនរួមជាមួយគ្នា ហៅថា ស្រុក ចាត់ជា

សង្គម ១ ៗ ស្រុកច្រើនផ្ដុំឡើងរួមគ្នា ហៅថា ខែត្រ ចាត់ជាសង្គម ១ ៗ ខែត្រច្រើន រួមគ្នាហៅថារដ្ឋ ឬ ហៅថាប្រទេស ចាត់ជាសង្គម ១ ៗ

មួយទៀត ពួកឬក្រុមជនដែលរួបរួមគ្នាជាសមាគមមួយ ១ ក៏ហៅថាសង្គមមួយ ១ ដែរ ពុំនោះដូចជាសាលារៀនមួយ ១ ដែលមានបុគ្គលិកសាស្ត្រាចារ្យ និងនិស្សិតតិចក្ដី ច្រើនក្ដី ក៏ហៅថាសង្គមមួយ ១ ដែរ ៗ

ឯការបែកសាមគ្គី បានសេចក្ដីថា ការរួបរួមគ្នាជាសង្គមបាក់បែកអស់ហើយ គឺគ្មានការរួបរួមគ្នាទេ មានតែការមិនទុកចិត្តគ្នា ឈ្លោះទាស់ទែងគ្នា រករឿងគ្នាទៅវិញទៅមក និយាយដើមគ្នាពីរឿងអាក្រក់ទៅវិញទៅមក រករឿងប្រឆាំងគ្នាទៅវិញទៅមក ។ល។

មនុស្សដែលនៅក្នុងសង្គមមួយ ១ សូម្បីក្នុងសង្គមដ៏តូចបំផុតដូចជាក្នុងគ្រួសារមួយ ១ កាលបើបែកសាមគ្គីរវាងគ្នានិងគ្នាហើយ គ្រួសារនោះត្រូវទទួលផលអាក្រក់ គឺឥតមានសេចក្ដីសុខ សេចក្ដីចម្រើនទេ មានតែទុក្ខព្រួយលំបាកចិត្តជានិច្ចនិរន្តរ៍, ជួនកាលឈ្លោះ

ប្រកែកគ្នារហូតដល់ទៅបាក់បែកលែងលះគ្នាក៏មាន ជួនកាលកើតរឿងក៏ធំរហូតដល់រលាយគ្រួសារនោះទៅក៏មាន ។

មនុស្សដែលអាស្រ័យនៅក្នុង ភូមិ ឃុំ ស្រុក ខេត្ត និងក្នុងប្រទេសដែលចាត់ជាសង្គមមួយ ៗ តាមចំនួនមនុស្សតិចច្រើននោះ កាលបើបែកសាមគ្គីរវាងគ្នានិងគ្នាហើយ គឺថា បែកបាក់គ្នាហើយ មិនអាចរួបរួមគ្នា ដោយកាយ វាចា និងចិត្ត ហើយមិនទុកចិត្តគ្នា ចេះតែរករឿងរកហេតុទៅវិញទៅមក សង្គមនោះ ៗ ឥតមានសេចក្ដីសុខចម្រើនទេ មានតែការវិនាសហិនហោចបន្តិចម្ដង ៗ រហូតដល់រលាយរលត់ទៅក៏មាន ។

ក្នុងការបែកសាមគ្គី ដែលរមែងឲ្យផលអាក្រក់ គឺសេចក្ដីវិនាសហិនហោចនោះ គួរនាំយករឿងមួយ ដែលមានក្នុងគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនាមកថ្លែងបញ្ជាក់ ដោយសង្ខេប ទុកជាឧទាហរណ៍សម្រាប់ពិចារណា ដូចមានតទៅនេះ :

មានរដ្ឋ ១ ឈ្មោះវជ្ជី មានពួកក្សត្រលិច្ឆវី ជាអ្នកគ្រប់គ្រង, ក្សត្រទាំងនោះព្រមទាំងមន្ត្រី បណ្ដារាស្ត្រ និងយុវជនដែលសិក្សាក្នុងសាលារៀន មានសាមគ្គីព្រមព្រៀងគ្នាល្អណាស់ ៗ ក្នុងដែន

ផ្ទៃនោះ មានការប្រជុំគ្នាញឹកញយណាស់ ពិនិត្យមើលកិច្ចការផែនដីតាំងមូល ព្រមទាំងមានការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក ចេះរក្សាបវេណីធម៌យ៉ាងប្រសើរ ម្ល៉ោះហើយផែនដីនោះមានកិត្តិយសកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ផ្សាយចេញឮសាយសុសដល់ប្រទេសនានា ថា ផែនដីជាប្រទេសមានសាមគ្គីមាំមួនណាស់ ឥតមានសត្រូវណានឹងចូលទៅលុកលុយបាន ។ ព្រះបាទអជាតសត្តុរាជ សោយរាជ្យនៅក្នុងដែនមគធៈ ជាប្រទេសធំស្តុកស្តម្ភ មានព្រះរាជបំណងនឹងលើកទ័ពទៅវាយផែនដីនោះឲ្យខ្ទេចខ្ទី ដោយមានគំហឹងចំពោះពួកស្តេចលិច្ឆវី ក្នុងរឿងសេដ្ឋកិច្ចជាយូរហើយ ប៉ុន្តែពុំអាចនឹងលើកទ័ពចូលទៅបាន ព្រោះបានឮដំណឹងថា ក្នុងផែនដីនោះ ពួកក្សត្រលិច្ឆវីមន្ត្រីនិងបណ្ដារាស្ត្រ មានសាមគ្គីព្រមព្រៀងគ្នា ចងបាច់គ្នាមាំមួនណាស់ ។ ទើបព្រះបាទអជាតសត្តុរាជ ទ្រង់រិះរកមធ្យោបាយផ្សេងៗ ដើម្បីនឹងលើកទ័ពទៅវាយផែនដីនោះ ឲ្យបានដោយងាយ ៗ តមក ទ្រង់បានសម្រេចព្រះរាជហឫទ័យថា ត្រូវធ្វើនយោបាយសម្ងាត់ ដើម្បីបំបាក់បំបែកសាមគ្គី របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវីឲ្យបានមុនសិនសឹមលើកទ័ពទៅវាយជាខាងក្រោយ ។ លុះសម្រេចព្រះរាជ-

ហឫទ័យដូច្នេះហើយ ទ្រង់បានចាត់ប្រើវស្សការព្រាហ្មណ៍ជាវិនិច្ឆ-យាមាត្យ ជាអ្នកនយោបាយសំខាន់ម្នាក់ឲ្យទៅបំបាក់បំបែកក្នុងដែនវជ្ជី ប៉ុន្តែ ប្រើឧបាយកលធ្វើជាចាប់ទោសវស្សការព្រាហ្មណ៍នោះហើយដេញចេញអំពីដែនមគធៈ ដើម្បីឲ្យពួកក្សត្រក្នុងដែនវជ្ជីទទួលវស្សការព្រាហ្មណ៍នោះឲ្យនៅក្នុងដែនវជ្ជីដោយឥតរង្កៀស ។ កាលបើវស្សការព្រាហ្មណ៍ទៅដល់ដែនវជ្ជី ពួកក្សត្រលិច្ឆវី ក្រោយដែលបានដឹងថា ព្រាហ្មណ៍នោះ ត្រូវព្រះបាទអជាតសត្តុរាជបណ្ដេញចេញ ក៏ទទួលវស្សការព្រាហ្មណ៍នោះ ឲ្យនៅដោយសុខស្រួលព្រមទាំងឲ្យឋិតនៅក្នុងតំណែងជាវិនិច្ឆយាមាត្យ ដូចជាកាលនៅក្នុងដែនមគធៈ ។ វស្សការព្រាហ្មណ៍មុនដំបូងបានធ្វើការថ្វាយចំពោះក្សត្រលិច្ឆវីដោយយកចិត្តទុកដាក់ ហាក់ដូចជាមានការស្មោះត្រង់ណាស់ចំពោះដែនវជ្ជី នាំឲ្យពួកក្សត្រលិច្ឆវីពេញព្រះរាជហឫទ័យឥតមានរង្កៀសអ្វីសោះឡើយ ហើយបានតាំងប្រគល់ឋានៈជាអ្នកបង្ហាត់បង្រៀនវិជ្ជាផ្សេងៗ ដល់ពួកយុវលិច្ឆវីក្សត្រទាំងឡាយផងទៀត ។ វស្សការព្រាហ្មណ៍ បានដឹងថាពួកក្សត្រលិច្ឆវីឥតមានសេចក្ដីរង្កៀសអ្វីនឹងខ្លួន ឃើញថាពួកក្សត្រទាំងនោះមានការរួស

ប្រហែសហើយ ក៏ចាប់ផ្ដើមធ្វើការវិទ្ធង្សនាបំបាក់បំបែក តាំងពីយុវជនដែលកំពុងសិក្សា ដោយវិធីខ្សឹបខ្សៀវនឹងយុវជន ១ នាក់ ៗ រាល់ថ្ងៃ បណ្ដាលឲ្យពួកយុវជនកើតមានសង្ស័យអស់ជំនឿលើគ្នា បន្តិចម្ដង ៗ យូរទៅ ៗ ពួកក្មេង ៗ ក៏បែកគ្នាជាបក្ខជាពួក យូរ ៗ ទៅទៀតក្សត្រមន្ត្រីក៏បែកបាក់គ្នា តទៅទៀត ពួកប្រជាពលរដ្ឋក៏បែកបាក់គ្នាទៀត កើតទៅជាបក្សពួក លែងជឿគ្នាទៅវិញទៅមក រហូតដល់ទៅក្នុងដែនវជ្ជី បែកសាមគ្គីលែងរួបរួមគ្នាកើត ៗ

ព្រះបាទអជាតសត្តុរាជ កាលបើបានជ្រាបថា ក្នុងដែនវជ្ជីនោះ មានការបែកបាក់សាមគ្គីអស់ហើយ ឥតមានការរួបរួមគ្នាដូចកាលមុនទេ ក៏លើកទ័ពចូលទៅវាយដែនវជ្ជីនោះ បានសម្រេចដូចបំណងភ្លាម ៗ ។

និទានកថាសង្ខេបខាងលើនេះ គួរជនទាំងឡាយគ្រប់សង្គមដែលប្រាថ្នាចង់បានសេចក្ដីសុខ-ចម្រើន គប្បីតែងពិចារណាយកទុកជាឧទាហរណ៍ ហើយប្រុងប្រយ័ត្នរក្សាសាមគ្គីឲ្យមាំមួន កុំឲ្យបែកបាក់គ្នាឲ្យសោះ បើទុកជាមានហេតុអ្វីកើតឡើងក្នុងសង្គម ជាហេតុគួរឲ្យមានទោមនស្ស គួរឲ្យឈឺចាប់ក្នុងចិត្ត ដែលបណ្ដាលកើតមក

អំពីពួកជនក្នុងសង្គមជាមួយ ឬ អំពីជនដទៃដែលជាសាមគ្គីភេទកៈ ត្រូវតែខំប្រឹងទប់ចិត្តអត់ធន់ចំពោះហេតុនោះ ៗ បាន ហើយត្រូវប្រុងស្មារតីប្រយ័ត្ន គិតពិចារណាឲ្យទាន់ពេល កុំឲ្យសង្គមរបស់ខ្លួនប្រេះឆាបាក់បែកកុំឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសាមគ្គីភេទ ទោះបីមានហេតុដ៏ធ្ងន់យ៉ាងណាក៏ដោយ ត្រូវតែខំប្រឹងទប់ទល់រក្សាសង្គមរបស់ខ្លួន ឲ្យមានសាមគ្គីជាដរាបតទៅ ព្រោះការបែកសាមគ្គីក្នុងសង្គមនីមួយ ៗ នាំឲ្យមានផលអាក្រក់ច្រើនយ៉ាងណាស់គឺ :

– សុខកាយសប្បាយចិត្តរលាយអស់ ទុក្ខព្រួយលំបាកកើតឡើង,
– សង្គមរបស់ខ្លួន ខ្សោយកម្លាំង មានសត្រូវប្រឆាំងកាន់តែច្រើន;
– ពួកជនក្នុងសង្គម មានចិត្តក្តៅក្រហាយជានិច្ច,
– កិត្តិយសនិងកេរ្តិ៍ឈ្មោះរបស់សង្គមត្រូវអាប់ឱន,
– កិច្ចការរបស់ជនក្នុងសង្គម តែងជួបនឹងឧបសគ្គផ្សេង ៗ,
– ជួនកាលសង្គមរបស់ខ្លួនត្រូវរលាយរលត់ទៅក៏មាន,

ផលអាក្រក់មានប៉ុណ្ណេះជាដើម កើតឡើងអំពីការបែកសាមគ្គី ។

*
*   *

សាមគ្គីភេទខាងព្រះពុទ្ធសាសនា

ចំណែកការបែកសាមគ្គីខាងព្រះពុទ្ធសាសនាវិញ មានសេចក្ដីដូចតទៅនេះ :

វត្តអារាមមួយ ៗ ដែលមានភិក្ខុ-សាមណេរគិចក្ដី ច្រើនក្ដីអាស្រ័យនៅជាប្រក្រតី ក្រោមការត្រួតត្រានៃលោកចៅអធិការ ១ រូប ហៅថាសង្គម ១ ៗ សង្គមនៃព្រះភិក្ខុសង្ឃនេះ ដែលឋិតនៅក្រោមឱវាទនៃព្រះពុទ្ធជាអម្ចាស់ បើព្រះភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ មានសន្តានចិត្តប្រកបដោយធម៌ មានសាមគ្គី គឺការព្រមព្រៀងគ្នារើករាយនឹងគ្នា ធ្វើអ្វីក៏ព្រមព្រៀងគ្នា ចេះគោរពគ្នាតាមចាស់តាមក្មេង ចេះស្ដាប់បង្គាប់គ្នា ប្រសិនបើមានការគំនុំគំគួនរវាងគ្នានិងគ្នាខ្លះ ក៏ចេះអត់សង្កត់ចិត្ត ដើម្បីរក្សាសាមគ្គីឲ្យមាននៅក្នុងសង្គម គឺវត្តអារាមជាដរាបតទៅ, បើសង្គមនៃព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុងវត្តអារាម មានសាមគ្គីហើយ ពុទ្ធបរិស័ទជាញាតិញោមជើងវត្ត ក៏នឹងមានសាមគ្គីផងដែរ ព្រោះថា ប្រសិនបើញាតិញោមជើងវត្តណាមួយ ឈ្លោះតាស់ទែងគ្នានាំឲ្យបែកសាមគ្គី ព្រះសង្ឃក្នុងវត្តនឹងព្រួតគ្នាទូន្មាន ១ រំលឹកតាមផ្លូវធម៌ គ្រាន់តែញាតិញោមជើងវត្តនោះ បានជានាទីនឹងគ្នា

មានសាមគ្គីរវាងគ្នានិងគ្នា វៀរលែងតែហេតុការណ៍ណា ដែលភិក្ខុសង្ឃពុំអាចនឹងលូកដៃចូលបាន ។ បើមានសាមគ្គី ទាំងព្រះសង្ឃក្នុងវត្ត ទាំងពុទ្ធបរិស័ទចំណុះជើងវត្តយ៉ាងនេះហើយ សេចក្ដីសុខនិងសេចក្ដីចម្រើន នឹងកើតមានជាប្រាកដដល់ព្រះសង្ឃ និងពុទ្ធបរិស័ទទាំងនោះ ដោយទៀងទាត់ ។

ប្រសិនបើសង្គមព្រះសង្ឃ ក្នុងវត្តអារាម បែកសាមគ្គីវិញ ដោយហេតុបណ្ដាលមក អំពីលោកចៅអធិការជាអ្នកគ្រប់គ្រង ពុំមានសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងភិក្ខុ-សាមណេរ ឬ ពុំមាននាយកធម៌ប្រចាំនៅក្នុងខ្លួន ឬក៏បណ្ដាលមក អំពីភិក្ខុ-សាមណេរណាមួយជាសាមគ្គីភេទកៈ ជាបុគ្គលពាល ដែលមានចិត្តអាក្រក់ ព្រហើនកោងកាច មើលងាយភិក្ខុ-សាមណេរផងគ្នា មានមានះរឹងត្អឹងសម្គាល់ថាខ្លួនគ្រាន់បើជាងគេទាំងអស់ ឥតស្ដាប់បង្គាប់អ្នកណាមានចិត្តច្រណែនឈ្នានីស បង្កបង្កើតឲ្យមានអធិករណ៍ កើតវិវាទទាស់ទែងគ្នា រហូតដល់បែកបាក់សាមគ្គី កើតទៅជាបក្សជាពួកក្នុងវត្ត ។ កាលបើសង្ឃក្នុងវត្តបែកបាក់គ្នាហើយ ពួកពុទ្ធបរិស័ទជើងវត្ត ក៏នឹងបែកបាក់គ្នាជាបក្សជាពួកផងដែរ ដោយជួយកាន់ជើង,

ព្រះសង្ឃខាងនេះខាងនោះ ម៉្លោះហើយសង្គមព្រះសង្ឃក្នុងវត្តនោះ និងសង្គមពុទ្ធបរិស័ទជើងវត្តនោះ ក៏កើតទៅជាមានការអាប់អួរ រករឿងគ្នាទៅវិញទៅមក ទាំងសង្ឃទាំងគ្រហស្ថ ដូនកាលក៏កើតទៅជាមានរឿងហេតុប្តឹងផ្តល់អំពីគ្នា រកពេលចប់គ្មាន ។

កាលបើមានការបែកបាក់គ្នារវាងសង្ឃនិងសង្ឃ រវាងគ្រហស្ថនិងគ្រហស្ថ ឬរវាងសង្ឃនិងគ្រហស្ថយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីសុខគ្រប់យ៉ាងក្នុងទីវត្តនោះ ក៏រលាយអស់, សេចក្តីចម្រុងចម្រើនគ្រប់យ៉ាងក៏សាបសូន្យអស់ មានតែការវិនាសហិនហោចកើតឡើងគឺ៖

— ព្រះសង្ឃក្នុងវត្តកើតក្តៅក្រហាយក្នុងចិត្ត គិតតែរករឿងរកហេតុប្រទាំងយកឈ្នះរៀងខ្លួន ដោយឥតមានហិរិ និងឱត្តប្បៈក្នុងខ្លួនសោះឡើយ ។

— ព្រះសង្ឃក្នុងវត្តលែងយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រ បោះបង់ការប្រតិបត្តិតាមគន្លងព្រះពុទ្ធសាសនាចោលអស់ ។

— ពុទ្ធបរិស័ទ ដែលធ្លាប់មានសទ្ធាជ្រះថ្លា ជួយឧបត្ថម្ភព្រះសង្ឃក្នុងវត្តនោះ ក៏ថយសទ្ធាជ្រះថ្លា ដែលនឹងជួយឧបត្ថម្ភគ្នាទៅទៀត ។

— ពុទ្ធបរិស័ទ ដែលឥតមានសទ្ធាជ្រះថ្លា ក៏ត្រឡប់ចិត្តកើតសេចក្តីស្អប់ខ្ពើមព្រះសង្ឃក្នុងវត្តនោះថែមទៀត ។

— ព្រះសង្ឃក្នុងវត្ត ក៏ទ្រាំយកម៉ាំងដោយខ្វះការឧបត្ថម្ភអំពីពុទ្ធបរិស័ទ នាំឲ្យអស់សមត្ថភាពក្នុងការរៀបចំទីសេនាសនៈក្នុងវត្តឲ្យបានល្អសមរម្យ និងក្នុងការជួសជុលទីសេនាសនៈ ដែលពុកផុះជ្រាយបាក់បែក ។

— កេរ្តិ៍ឈ្មោះវត្តនោះ និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះព្រះភិក្ខុសង្ឃក្នុងវត្តនោះ មានចៅអធិការវត្តជាដើម ក៏ត្រូវអាប់ឱនចុះដោយត្រូវពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយដែលមានហិរិឱត្តប្បៈ ពោលទោសគរហានិន្ទាយ៉ាងជូរចត់ថា មិនសមជាសមណៈក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាឡើយ ។

— ចំណែកពុទ្ធបរិស័ទជាចំណុះជើងវត្ត ដែលមានព្រះសង្ឃបាក់បែកគ្នានោះ ក៏លែងបានទទួលនូវសេចក្តីសុខ-ចម្រុងចម្រើនតាមឋានៈរបស់ខ្លួនជាគ្រហស្ថដែរ ដោយពុទ្ធបរិស័ទទាំងនោះ មានកង្វល់ក្នុងចិត្តគិតតែរករឿងប្រទូស្តគ្នាទៅវិញទៅមក ក្នុងរឿងជួយព្រះសង្ឃខាងនេះខាងនោះ ។

ដោយហេតុដូចខាងលើនេះ គួរបព្វជិតទាំងឡាយ គ្រប់វត្ត

អាកាម កុំបណ្ដាលឲ្យមានជម្លោះទាស់ទែងគ្នាឲ្យសោះ ព្រោះជម្លោះជាមូលដ្ឋាននៃការបែកសាមគ្គី គួរតែនឹករឭកឲ្យឃើញនូវព្រះបរម-ពុទ្ធោវាទ ដែលព្រះពុទ្ធជាព្រះបរមគ្រូ ទ្រង់ប្រោសប្រទានដល់ពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ដែលកំពុងឈ្លោះគ្នា កំពុងដណ្ដើមប្រជែងយកឈ្នះគ្នាថា: "អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទំ" ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ, កុំឡើយ, កុំបង្កហេតុ កុំឈ្លោះគ្នា កុំប្រកាន់ផ្សេង ៗ គ្នា កុំវិវាទនឹងគ្នាឡើយ"

ម្យ៉ាងទៀត, កាលព្រះបរមគ្រូទ្រង់ទូន្មានដូចខាងលើនេះអស់រយៈ ២ ដងហើយ ពួកភិក្ខុអ្នកបង្កជម្លោះមិនព្រមស្ដាប់តាម ទើបព្រះអង្គទ្រង់នាំ នូវអតីតនិទានពីព្រេងនាយ អំពីរឿងទីឃាវុកុមារឲ្យភិក្ខុទាំងនោះស្ដាប់ទៀត លុះចប់ហើយ ព្រះអង្គត្រាស់ថា: "តេសំ ហិ ញាម ភិក្ខវេ ភវតំ អាទិន្នទណ្ឌានំ អាទិន្នសត្ថានំ ឯវរូបំ ខន្តិសោរច្ចំ ភវិស្សតិ ។ ឥធ ខោ បន តំ ភិក្ខវេ សោភេថ យំ តុម្ហេ ឯវំ ស្វាក្ខាតេ ធម្មវិនយេ បព្វជិតា សមានា ខមា ច

កវេយ្យា៩ សោរតា ៤ ។ “ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ, គួរ
គោរពដែរ, ដូចពួកក្សត្រទាំងនោះ ធ្លាប់តែកាន់ដំបង ធ្លាប់តែកាន់
គ្រឿងសាស្ត្រាវុធ ហើយបេះអត់ធន់ និងបេះត្រេកអរក្នុងសុចរិត-
ធម៌មានសភាពយ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ, ចំណែក
អ្នកពល់គ្នាសុទ្ធតែបានបួសក្នុងធម៌វិន័យ ដែលតថាគតបានសំដែង
ដោយល្អយ៉ាងនេះហើយ គួរគប្បីតែអ្នកពល់គ្នាខំអត់ធន់ និងត្រេក-
អរក្នុងសុចរិតធម៌ ! ” ។

បព្វជិតទាំងឡាយក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ កាលបើបានទឹក
ត្រាស់ឃើញនូវព្រះបរមពុទ្ធោវាទ ដូចខាងលើនេះហើយ គួរគប្បី
តម្កល់នូវសតិសម្បជញ្ញៈ ឲ្យបរិបូណ៌ ហើយខំប្រឹងអត់សង្កត់ចិត្ត
រក្សាចិត្តឲ្យល្អ ចំពោះហេតុការណ៍ទាំងឡាយដែលកើតឡើង បម្រុង
នឹងឲ្យមានការវិវាទឈ្លោះប្រកែកគ្នា ដែលជាមូលដ្ឋាននៃការបាក់
បែកសាមគ្គីរវាងបព្វជិតនិងបព្វជិត ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដើម្បីរក្សា
សាមគ្គីឲ្យបានឋិតនៅជាស្ថាពរតរៀងទៅក្នុងអនាគត ។

* * *

លំដាប់អំពីនេះ នឹងសំដែងអំពីសាមគ្គីភេទកៈ គឺបុគ្គលអ្នកបំបែកសាមគ្គី ដូចមានសេចក្ដីតទៅនេះ :

សាមគ្គីភេទកៈ

ជនណាមួយជាបព្វជិតក្ដី គ្រហស្ថក្ដី ដែលមានចិត្តអាក្រក់ បំបាក់បំបែកសាមគ្គីនៃពពួកជនក្នុងសង្គមណាមួយ ទោះជាសង្គមព្រះសង្ឃខាងព្រះពុទ្ធសាសនាក្ដី សង្គមគ្រហស្ថក្ដី ឲ្យបាក់បែកគ្នា គឺឲ្យលែងរួបរួមគ្នាកើត ឲ្យលែងស្រឡាញ់រាប់អានគ្នាកើត ជននោះហៅថា "សាមគ្គីភេទកៈ", បើជាស្រីហៅថា "សាមគ្គីភេទិកា" ។

ជនអ្នកបំបាក់បំបែកសាមគ្គី ឈ្មោះថា ជាអ្នកធ្វើនូវអំពើបាបដ៏ធំក្រៃលែង ព្រោះអំពើនេះ នាំឲ្យមនុស្សមានចំនួនច្រើន បានទទួលនូវសេចក្ដីទុក្ខព្រួយផង នាំឲ្យគេខាតផលប្រយោជន៍ច្រើនផង នាំឲ្យគេកើតការក្ដៅក្រហាយចិត្តផង នាំឲ្យគេដល់នូវសេចក្ដីវិនាសហិនហោចប្រាសចាកសេចក្ដីសុខចម្រើនផង ។ ដូច្នេះ អ្នកបំបាក់បំបែកសាមគ្គី នឹងត្រូវបានទទួលនូវផលអាក្រក់ ដែលកើតឡើងពីអំពើអាក្រក់ដែលខ្លួនបានធ្វើនោះ ពុំខានឡើយ ។

មានពុទ្ធភាសិតថា :

អត្តនា វ កតំ បាបំ អត្តនា សង្កិលិស្សតិ
អត្តនា អកតំ បាបំ អត្តនា វ វិសុជ្ឈតិ
សុទ្ធិ អសុទ្ធិ បច្ចត្តំ នាញ្ញោ អញ្ញំ វិសោធយេ ។

អំពើបាប ជនណាធ្វើដោយខ្លួនឯង ជននោះកាលទៅទទួលទុក្ខក្នុងអបាយទាំង ៤ នឹងលំបាក ឬសៅហ្មង ដោយខ្លួនឯង ។ អំពើបាប ជនណាមិនធ្វើដោយខ្លួនឯង ជននោះកាលដែលដល់នូវសុគតិផង នូវព្រះនិព្វានផង តែងសុខស្រួលឬបរិសុទ្ធ ដោយខ្លួនឯងក៏ក្នុងលោកនេះ ។ សេចក្តីបរិសុទ្ធ គឺកុសលកម្ម និងសេចក្តីមិនបរិសុទ្ធ គឺអកុសលកម្ម តែងឲ្យផលចំពោះខ្លួនជនអ្នកធ្វើ ជនដទៃមិនអាចញុំាងជនដទៃឲ្យស្អាតបរិសុទ្ធ ឬឲ្យសៅហ្មងបានឡើយ ។

មានពុទ្ធភាសិតម្យ៉ាងទៀតថា :

កល្យាណការី កល្យាណំ បាបការី ច បាបកំ
កម្មុនា វត្តតី លោកោ កម្មំ សត្តេ វិភជតិ
យទិទំ ហីនប្បណីតតាយ ។

អ្នកធ្វើអំពើល្អ តែងតែទទួលផលល្អ អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់ តែង

តែទទួលផលអាក្រក់ សត្វលោក តែងវិលចុះវិលឡើងដោយសារ
កម្ម កម្មគឺអំពើដែលសត្វណា ៗ ធ្វើ តែងតែចែកសត្វនោះ ៗ ឲ្យ
មានឋានៈទាបថោកនិងឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់ ។

ដូច្នេះ គួរបព្វជិតនិងគ្រហស្ថទាំងឡាយ ដែលមានប្រាថ្នាចង់
បានសេចក្ដីសុខ-ចម្រើន គប្បីចៀសវាងអំពើបំបាក់បំបែកសាមគ្គី
ឲ្យផុតស្រឡះ ព្រោះការបំបាក់បំបែកសាមគ្គីនេះ សូម្បីធ្វើតែ ១ថ្ងៃ
ឬ ១ពេលក៏ដោយ អំពើនេះមានពិសណាស់ អាចនឹងផ្ដល់ទោស
ដល់អ្នកធ្វើនោះដោយឥតសំច័យ ឥតត្រាប្រណីឡើយ ។

សូមនាំយករឿងនិទានកថា ១ ដែលមានក្នុងអដ្ឋកថាធម្មបទ
មកថ្លែងជាសេចក្ដីសង្ខេបទុកក្នុងទីនេះ សម្រាប់បញ្ជាក់អំពីទោស
នៃអ្នកបំបាក់បំបែកសាមគ្គី ដូចមានតទៅនេះ :

មានរឿងដំណាលថា ក្នុងពុទ្ធកាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់
ព្រះនាមកស្សបៈ មានភិក្ខុ ២រូប ជាមិត្រសំឡាញ់នឹងគ្នា មាន
សាមគ្គីរួបរួមគ្នាខ្លាំងណាស់ ប្រាកដដូចជាបងប្អូនចេញពីផ្ទៃនៃមាតា
ជាមួយគ្នា ។ មានកាល ១ថ្ងៃ ភិក្ខុទាំងពីររូបនោះបបួលគ្នាថានឹង
ទៅកាន់រោងឧបោសថ ហើយក៏ចេញពីទីលំនៅរបស់ខ្លួនទៅ ដើម្បី

នឹងរួមធ្វើឧបោសថកម្ម ជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលគេប្រជុំគ្នា ក្នុងពេលធ្វើឧបោសថ ។ ក្នុងពេលនោះមានទេវតា ១ នៅក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ឃើញភិក្ខុទាំងពីររូបនោះកំពុងដើរទៅ ក៏គិតថា " ភិក្ខុទាំងពីររូបនេះ មានសាមគ្គីរួបរួមគ្នាយ៉ាងជិតដិតខ្លាំងណាស់ តើអាត្មាអញអាចនឹងបំបែកភិក្ខុទាំងពីររូបនេះ កុំឲ្យមានការរួបរួមគ្នាបានឬទេ ? គិតភ្លាមក៏មកដល់ក្នុងទីនោះ ១ រំពេច ព្រោះទេវតានោះ ជាទេវតាពាល ។ រីឯភិក្ខុទាំងពីររូប កាលដែលកំពុងតែដើរ ភិក្ខុ ១ រូបបាននិយាយទៅនឹងភិក្ខុជាសំឡាញ់ថា " សូមឲ្យរង់ចាំក្នុងទីនេះ ១ រំពេចសិន ខ្ញុំត្រូវការបោយសរីរកិច្ច (បន្ទោបង់) ។ ក្នុងពេលដែលភិក្ខុ ១ អង្គធ្វើសរីរកិច្ច រួចចេញពីចន្លោះគុម្ពឈើមកវិញ ទេវតានោះនិម្មិតធ្វើជាស្រីមនុស្សជំទង់ ១ នាក់ ដៃម្ខាងចាប់ផ្នួងសក់ ដៃម្ខាងចាប់សំពត់ស្លៀក ដើរចេញពីខាងក្រោយខ្នងភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះឥតបានឃើញរូបស្រីដែលទេវតានិម្មិតនោះទេ ប៉ុន្តែ ភិក្ខុជាសំឡាញ់ដែលឈរចាំនោះ ងាកក្រឡេកមើលទៅឃើញស្រីដែលកំពុងកាន់ចាប់ផ្នួងសក់ និងកំពុងចាប់សំពត់ស្លៀកដើរចេញទៅ ។ រីឯទេវតា កាលបើដឹងថា ភិក្ខុដែលឈររង់ចាំបានឃើញខ្លួនច្បាស់ហើយ ក៏បាត់ភ្លាមក្នុង

ទីនោះទៅ ។ ភិក្ខុជាសំឡាញ់ដែលរង់ចាំ កាលដែលភិក្ខុទៅបន្ទាប់ត្រឡប់មកដល់វិញក៏និយាយថា "ម្នាលអាវុសោ! សីលរបស់លោកបែកធ្លាយហើយ" ។ ភិក្ខុអ្នកបន្ទាប់ឆ្លើយថា "សីលរបស់ខ្ញុំឥតបែកធ្លាយសោះទេ" ។ ភិក្ខុអ្នករង់ចាំ និយាយថា "អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំបានឃើញស្រី ១ នាក់ចេញទៅអំពីខាងក្រោយលោកធ្វើអាការយ៉ាងនេះៗ លោកឯងនៅតែនិយាយថាគ្មានទេៗ" ។

ភិក្ខុអ្នកបន្ទាប់ ឮដូច្នោះ ក៏ដល់នូវសភាពជ្រប់ក្នុងខ្លួន ហាន អាការដូចជារន្ទះបាញ់ត្រូវក្បាល ក៏និយាយតទៅទៀតថា "ម្នាលអាវុសោ! លោកកុំធ្វើឲ្យខ្ញុំវិនាសឡើយ អំពើដូចលោកនិយាយនោះគ្មានសោះតែម្តង ។ ភិក្ខុអ្នករង់ចាំនិយាយថា "អំពើនេះ គឺខ្ញុំឃើញ ដោយភ្នែកខ្ញុំខ្លួនឯង ខ្ញុំនឹងជឿសំដីលោក ដូចម្តេចបាន" និយាយរួចក៏ដើរបែកចេញអំពីភិក្ខុជាសំឡាញ់នោះទៅ ហើយទៅអង្គុយនៅក្នុងរោងឧបោសថ និយាយទៀតថា "ខ្ញុំ នឹងមិនធ្វើឧបោសថកម្ម ជាមួយនឹងភិក្ខុទ្រុស្តសីលនេះទេ" ។ ភិក្ខុអ្នកបន្ទាប់បាននិយាយចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយថា "សីលរបស់ខ្ញុំឥតសៅហ្មងអ្វីទេ សូម្បីតែមានពណ៌ខ្មៅប៉ុនគ្រាប់ល្ងក៏គ្មានដែរ", ភិក្ខុ

អ្នកនេះចាំ បាននិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយថា អំពើនេះ គឺខ្លួនខ្ញុំ ឃើញដោយភ្នែកខ្ញុំខ្លួនឯងតែម្តង គឺច្បាស់ណាស់" ។ រីឯទេវតា លុះឃើញថាភិក្ខុជាសំឡាញ់បែកគ្នាលែងត្រូវគ្នានឹងធ្វើឧបោសថ-កម្មរួមជាមួយនឹងភិក្ខុនោះហើយ ក៏គិតថា "អំពើដែលអញបាន ធ្វើហើយ ជាកំពើមានទម្ងន់" ទើបទេវតានោះទៅស្រែកប្រកាស ឰអាកាសថា "បពិត្រព្រះករុណាទាំងឡាយគ្រប់ព្រះអង្គ, លោក ម្ចាស់របស់ខ្ញុំគ្មានសីលទេ គឺបែកធ្លាយសីលទេ រូបស្រីដែល ចេញពីក្រោយខ្នងលោកម្ចាស់របស់ខ្ញុំនោះ គឺខ្លួនខ្ញុំនិម្មិតធ្វើ ដើម្បី នឹងល្បងមើលទេតើ, សូមព្រះករុណាគ្រប់អង្គធ្វើឧបោសថកម្ម ជាមួយ នឹងលោកម្ចាស់របស់ខ្ញុំនោះចុះ" ។ ភិក្ខុដែលធ្លាប់ជាមិត្រ សំឡាញ់នោះលុះឮពាក្យទេវតាដូច្នោះក៏ជឿ ហើយបានធ្វើឧបោសថ-កម្មក្នុងពេលនោះទៅ ប៉ុន្តែពុំបានចិត្តទន់ភ្លន់ល្អដូចកាលមុនឡើយ ។

ទេវតានោះ ដោយអំណាចកំពើអាក្រក់ ដែលខ្លួនបានធ្វើក្នុង ពេលនោះ ជាអំពើនាំឲ្យភិក្ខុទាំងពីររូបបែកបាក់សាមគ្គី, លុះច្យុត អំពីទេវលោកមក បានទៅកើតនៅក្នុងនរកអវិចី ហើយឆេះក្នុង នរកនោះអស់រយៈកាល ១ ពុទ្ធន្តរ ហើយវិលកើតស្លាប់ចុះឡើង ៗ

លុះដល់មកក្នុងពុទ្ធកាលនេះ បានកើតជាមនុស្សនៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ហើយបានទទួលបព្វជ្ជានិងឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ តាំងពីថ្ងៃដែលលោកនោះបានបួសឡើង មានរូបស្រីម្នាក់ជាប់ប្រកិតតាមពីក្រោយ ដោយអំណាចបាបកម្ម ដែលខ្លួនបានធ្វើក្នុងអតីតកាល កាលដែលខ្លួនកើតជាទេព្តា ។ ដោយហេតុនោះឯង បានជាគេនាំគ្នាហៅភិក្ខុនោះថា "គោណ្ឌធានត្ថេរ" ជាប់តមក ។

គោណ្ឌធានត្ថេរនោះ ឥតឃើញរូបស្រីនោះទេ ប៉ុន្តែមហាជនគេមើលឃើញរូបស្រីនោះ តាមពីក្រោយលោកជានិច្ច ។ គោណ្ឌធានត្ថេរនោះ កាលដែលទើបនឹងបួសឡើងថ្មី ៗ ពុំបានសេចក្តីសុខស្រួលទេ ដោយហេតុត្រូវព្រះសង្ឃឯទៀតពោលទោសចោទប្រកាន់ អំពីមានរូបស្រីតាមពីក្រោយ គេត្រូវការបណ្តេញចេញកុំឲ្យនៅក្នុងវត្តអារាមតទៅទៀត ប៉ុន្តែ នៅក្រោយពេលដែលព្រះមហាក្សត្រទៅពិនិត្យមើលរូបស្រីនោះ ទើបដឹងប្រាកដថា រូបស្រីនោះមិនមែនជារូបស្រីមែនទែនទេ គ្រាន់តែជានិមិត្តរូបដូចជាស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណរបស់លោកប៉ុណ្ណោះ ទើបពាក្យចោទប្រកាន់ផ្សេងៗ ក៏ស្ងប់បាត់ទៅ ។

និទានកថាសង្ខេប ដែលនាំយកមកពោលក្នុងទីនេះ ដើម្បីសូមឲ្យអស់លោកជាបណ្ឌិត និងគ្រហស្ថទាំងឡាយ ទុកជាឧទាហរណ៍សម្រាប់ពិចារណាឲ្យឃើញថា ការបំបាក់បំបែកសាមគ្គីនាំឲ្យមានទោសធ្ងន់ណាស់ គួរតែចៀសវាងឲ្យឆ្ងាយ គួរតែកុំធ្វើឲ្យសោះ ។ សូមពិចារណាឲ្យយល់ច្បាស់ថា ទេវទត្តដែលបំបែកសាមគ្គីនោះ មិនទាំងពេញ ១ ថ្ងៃផង ក៏បានបាបជាទម្ងន់ម៉្លោះទៅហើយ ចំណាន់បើអ្នកណាមួយដែលព្យាយាមបំបែកសាមគ្គីរាប់ខែរាប់ឆ្នាំ តើនឹងបានបាបធ្ងន់ជាងនោះទៀតយ៉ាងណាទៅ ? បាបនេះ សាហាវឃោរឃៅណាស់ គួរតែខ្លាច ពុំគួរហ៊ានប្រថុយធ្វើឡើយ ។

— ចប់ —

សូមព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសកម្ពុជា
មានសាមគ្គីធម៌ !

សូមព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសកម្ពុជា
ប្រាសចាកសាមគ្គីភេទ !